

Καλλίπολις τουρκιστί Γκαλι-μπολου, πόλις ἑλληνική τῆς
Ανατολ. Θράκης ἐπὶ τῆς ~~ἐντιμῆς~~ ἄκρας τοῦ πρὸς τὴν Προποντίδα
στομαίου τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὡς ἐκ τῆς ἐπικαίρου θέσεώς της
ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς βυζαντινῆς
αὐτοκρατορίας καὶ βραδύτερον ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐξελεχθῇ
εἰς ἀξιόλογον σταθμὸν ἐμπορίου καὶ εἰς κέντρον πολεμικῶν
ἐπιχειρήσεων. Ἡ σημασία της ὡς ἐμπορικοῦ κέντρου μετὰ τὴν
ἀνταλλαγὴν τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν ἐξέλιπε κατὰ τὴν
μαρτυρίαν καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων (Τουρκ. Γεωγρ. *Faik Sabri*
1929 σελ. 358) Περιβαλλομένη ἀπὸ πλεονάσας ἐκτάσεις πυκνοκατ-
ημέναις ἀπὸ ἑλλήνας μέχρι τοῦ 1922, ὅπου εὐνοκίμοι οἱ παντός
εἴδους δημητριακοὶ καρποί, ὁ βόσχος, τὸ αἶνον καὶ ἡ ἀμπέλος
καὶ ὅπου ἀκμάζει ἡ μηχανοτροφία ἡ Κ. ἦτο τὸ ἐκείναιον ὅχι μόνον
τῶν χωρίων τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀλλὰ καὶ τῆς περιο-
χῆς τῶν μεσογειοτέρων κορυφῶν, ὡς τὰ Μάλγαρα ἡ Κεσσάνη κ.λ.
Ἦτο δὲ καὶ ἡ μετέλκοντα τῆς ἀφθονοῦ ἀλιείας καὶ τῶν πλουσί-
ων προϊόντων τῆς ἀπέναντι αὐτῆς ἀσιατικῆς ἀκτῆς, προϊόντων
ἃτινα μετακομίζοντο ἐκεῖθεν εἰς τοὺς τόπους καταναλώσεως διὰ
τῶν μεγάλων πλοίων τὰ ὅποια προσήγγιζον εἰς τὴν Κ. ἀνερχόμε-
να ἢ κατερχόμενα τὴν Προποντίδα ~~ὡς~~ πόλις ἡ Κ. εἶνε ὅπως καὶ
αἱ ἄλλαι ἐπαρχικαὶ πόλεις τῆς ἂν. Θράκης. εἶνε ἔδρα διοικήσεως
(μουτεσαριφλίκῃ) μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 100 χιλ. κατοίκων. οἱ κα-
τοικοὶ αὐτῆς ἀνερχόμενοι πρὸ τοῦ 1912 εἰς 15 χιλ. περίπου ἐκ
τῶν ὁποίων περὶ τὸς πέντε χιλ. ἑλλήνες οἱ δὲ ἐπίλοιποι, τοῦρκο
ἀρμένιοι, ἔβραῖοι καὶ ὀλίγοι ξένοι ἐμειώθησαν λόγῳ τῶν πολε-
μικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Θράκῃ καταπληκτικῶς. Κατὰ τὴν ἑλλην.

2

ἀπογραφὴν τοῦ 1920 εἰς τὴν Κ. εὐρίσκοντο 7.842 μόνον . Ἡ Κ. οὐτε κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους οὐτε καὶ κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν ὑπέστη ζενικὰς ζημίας. Οἱ Βούλγαροι εἰς τὰ 1913 εἶχαν σταματήσει πρὸ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Πλαγιάριου (Βουλαῦρ) περὶ τὰ 15 χιλιορ. βορρῶς. Καὶ αἱ συμμαχικαὶ τῶν ἀγγλο-γάλλων πολιτικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἑλλης πολὺ ὀλίγον τοὺς ἠνώχλησαν. Ἡρηνώθη ὅμως κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅστις εἶχεν συγκεντρωθῇ ἐκεῖ καὶ ἰδὼς ὅταν οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατὰ τὸ 1915 ὑπεχρεώθουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς κατοικίας των καὶ νὰ μετοικίσουν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ Θράκην.

Διοικ. ἡ Κ. ὑπάρχει εἰς τὸν νομόν (Βαλκίετι) Ἀδριανουπόλεως μετὰ τῆς ὁποίας συνδέεται δι' ἀραξίτης ὁδοῦ διὰ Κεσσόνης καὶ Μακρῆς-Γεφύρας (Ὁδὸν-μικροῦ). Ἡ ὁδὸς αὕτη καταλήγει ἐπεσκευασθεῖσα ἐχρησθεύειν ὡς μοναδικῇ ἀρτηρίᾳ συγκοινωνίας τοῦ εἰς τὰ Δαρδανέλλια μετοικούντος τουρκ. στρατοῦ καὶ τῆς Κων/πόλεως, ὅταν τὰ ἀγγλικά ὑποβρύχια ἐκυριάρχουν εἰς τὴν προποντίδα.

(1916-1918) ^{ἔχει} ἔχει δὲ ὑπ' αὐτὴν τὰς ὑποδιοικήσεις Μαδύτου, Κεσσόνης, Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως. *ἡμερον ἡ Κ. ὑπάρχει ὡς πρὸς διὰ*

ὑπονοῦν Δαρδανύμιν. Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Κ. μέχρι τοῦ 1901 ἀποτελεῖ ἐπισκοπὴν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας. Ἐκτοτε ἀνεδείχθη εἰς μητροπολιν ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν ἑνδεκά χωρὶς καὶ κωμοπόλεις. (Μαδύτον, Πλαγιάρι, Κριθιδόν, Νεοχώριον, Ταῦφουριον, Παργάδιον, Καρκαλή, Γαλατῶν, Βαῖριον καὶ Ἀγγελοχώριον). Ὁ μητροπολίτης αὐτῆς προσηγορεύετο Καλλιπόλεως καὶ Μαδύτου, ἦτο ὀγδοηκοστὸς τὴν τάξιν καὶ ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτίμου. Ἐκτὸς τοῦ μητρ. ναοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ὑπάρχον καὶ τρεῖς ἄλλοι. Ὁ τοῦ Ἀγ. Νικολάου, τοῦ Ἀγ. Δημητρίου, καὶ τῆς Κοιμ. τῆς Θεοτόκου. Οἱ ἀρμένιοι εἶχον μίαν ἐκκλησίαν. Οἱ Ἑβραῖοι δύο συναγωγὰς καὶ οἱ τοῦρκοι 11 τερμένα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Ἑσκή-τζαρι ὅπερ λέγεται, ὅτι ἦτο

3

Άλλοτε έκκλησία μετατραπείσα εἰς τέμενος .Οἱ Ἕλληνες εἶχον πλήρη ἀστικήν σχολήν, δύο δημοτικά σχολεῖα καί ἓν παρθεναγωγεῖον.Οἱ τοῦρκοι εἶχον κυβερνητικόν γυμνάσιον οἱ δὲ Ἑβραῖοι καί ὁρμένιοι τὰ κοινοτικά σχολεῖα τῶν.

Ἱστορ. Ἡ Καλ.εἶνε ἡ πρώτη εὐρωπαϊκὴ πόλις ἡ ὁποία περιήλασε εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοῦρκων ἐπὶ τοῦ σουλεῖδου ὀρχάν(1357) ἔξ' αὐτῆς ὁρμήμενοι οἱ τοῦρκοι ἐκυρτέυσαν τὴν Ἀδριανοῦπολιν τὴν ὁποίαν κατέστησαν καί πρωτεύουσαν τοῦ κράτους τῶν. Ἡ στρατιγικὴ θέσις τῆς Κ. δὲν ἐκρίθη καί μετὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς πολεμικῆς τέχνης. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐχρηστέυσεν ὡς πολεμικὴ βῆσις διὰ τὴν ἔρυναν τοῦ Πλαγιάρδου ἐναντὶ τῶν Βουλγάρων(1912-13) καί διὰ τὴν ἔρυναν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐναντὶ τῶν Ἀγγλο-γάλλων (1915-1916) πάντοτε ἐπιτυχῶς. Εἰς τὸ 1854 ἡ Κ. εἶχε χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλο-γάλλων οἱ ὅποιοι ἐβοήθουν τότε τὴν Τουρκίαν ἐναντὶ τῆς Ρωσσίας. Εἰς τὸ 1920 ἡ Κ. μετ' ὀλοκλήρου τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν εἶχε παραχωρηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα καί ἀνυψώθη ἐκ' αὐτῆς ἡ ἑλλ. σημαία μολονότι ἐξηκολούθει νὰ διακατέχεται στρατιωτικῶς ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν τραγικὴν καταστροφὴν τοῦ 1922 οἱ Ἕλληνες κῆτοικοι τῆς Κ. ἐγκατέλειψαν κατὰ Νοέμβριον τὴν πατρίδα τῶν καί κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ περισσότεροι ἐξ' αὐτῶν διευσκοπίσθησαν ,τινες συνωκίσθησαν παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην εἰς τὸν ἀγροτικόν συνοικισμόν Ν.Καλλιπόλιν ἄλλοι εἰς τὸν ὁμώνυμον συνοικισμόν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Γιαννιτσῶν καί ἄλλοι εἰς τὴν Ν.Καλλιπόλιν τῆς Περαιῆς Χερσονήσου.

638

Βιβλιογραφία. Αθ. Ψηλάντης. " Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν " .Πασπάτη "Τὸ ἑμπόριον τῶν Γενουσιῶν" - Ματθ. Παράνικα. " Περὶ Θρ. Χερσονήσου ἑλλ. φιλ. Σύλλ. 1865 σελ. 231" - Μούρη βιβλος Πατριαρχείου- Γεραγῆ "Ἀναμνήσεις ἐκ Θράκης" Α. Antoniadis "le developpement economique de la Thrace." "Ψάλτη" ἡ Θράκη" .-Α. Βασιλοπούλου " ἡ Ἀν. Θράκη.

nomique de la Thrace.